

Könyvtári menedzsment és nyilvános szolgáltatások a közművelődési könyvtárakban

A fenti címen tartott szemináriumot május 18-án a Goethe Intézet, új nevén Goethe-Institut Inter Nationes könyvtára, amelyre meghívást kaptak a megyei könyvtárak, valamint az intézetünkkel munkakapcsolatban lévő városi könyvtárak vezetői és munkatársai.

Könyvtárunk célja az volt, hogy a fenti témában olyan előadókat hívjunk meg, akik újszerű nézeteikkel új gondolatokat ébresztenek, vitát provokálnak a meghívottak körében. Német részről *dr. Horst Neißert*, a kölni városi könyvtár igazgatóját hívtuk meg, aki Németország-szerte és nemzetközileg is híres reformnézeteiről.

Magyar előadónk a kecskeméti Katona József Könyvtár igazgatónöje, *Ramháb Mária* és az OSZK Könyvtári Intézetének osztályvezetője, *Fehér Miklós* volt, őket a magyar könyvtarostársadalomnak bizonyára nem kell bemutatni. Ramháb Mária a minőségbiztosításról beszélt, Fehér Miklós pedig bemutatta a Könyvtári Intézetet és annak szolgáltatásait. Ebben a beszámolóban arra szeretnék szorítkozni, hogy dr. Neißer előadásából néhány figyelemfelkeltő gondolatot emeljek ki.

A könyvtárak alapvető változáson mennek át. A gazdasági nehézségek miatt szükségességük ma már nem egyértelmű, hanem bizonyítandó, emellett konkurrálniuk kell más kultúrákövetítő

szervezetekkel a kultúra számára fenntartott csekély összegek megszerzéséért.

Az eszközök beszűkülésével és állások törlésével egyidejűleg a könyvtáraknak új feladatokat is el kell látniuk, amihez feladataik átstrukturálására, a könyvtárosoknak pedig új tudásra, készségekre van szükségük. Ilyen új feladat az információk gyűjtése és csoportosítása, megszűrése, az abban való navigálás és az információs kompetencia közvetítése a felhasználóknak.

Az „ask a librarian” a jövő központi mottója lehet. Igaz, hogy ezeket a célokat már a '70-es években megfogalmazták, de megvalósításuk mára életbevágó kérdéssé vált. A célok eléréséhez nagyobb önállóság szükséges, amelyhez elengedhetetlen egy gazdálkodási reform, hogy a könyvtárak saját maguk gazdálkodhassanak a fenntartásukra szánt összeggel. A bevételek önálló felhasználhatósága, a rendelkezésre álló összegek következő évre való átvitelének lehetősége, az egyes költségvetési tételek egymás közötti átcsoportosíthatósága mind az eredményes gazdálkodás feltételei. Fontos, hogy legyen a könyvtáraknak bátorságuk vállalni bizonyos hiányosságokat. Ezen például azt kell érteni, hogy egy fiókkönyvtárból teljesen hiányoznak bizonyos témák, ha ezekre ott nincs igény. Legyen inkább kevesebb könyv, mint halott állományrészek. Az olvasók nem akarnak régi, használhatatlan könyveket, viszont szívesen fizetnek a nívós szolgáltatásért, ha az ár arányban áll azzal.

Mindezek persze megkövetelik magának a könyvtáros szakmának az átalakulását. Ha valaki ezt a foglalkozást választotta, mert egy nyugodt zugot keresett a

munka világában, akkor mára bizonyára csalódás érte. A könyvtárak vezetői ma menedzserek, akiknek naponta kell farkasszemet nézniük az „ellenféllel”. (Értsd: a politikai döntéshozókkal, a fenntartóval.)

Ugyanakkor a könyvtárosoknak is az egész életen át tartó tanulással kell elsajátítaniuk az új ismereteket és készségeket. A mindenhez értő könyvtárossal szemben egyre keresettebb lesz egy-egy szakterület specialistája.

Az újragondolás egyik példája az állások újszerű betöltése. A kölni könyvtár foglalkoztat egy a könyvtár modern arculatának kialakításával, reklámmal foglalkozó szakembert.

Ez alapvető fontosságú, mert még ma is él az emberek fejében a kép a könyvtárról, ahova gyerekek és ráérő háziasszonyok járnak. A könyvtárak tudatos PR-munkája itt megkerülhetetlen, hiszen a valóságban a könyvtárak használói középosztálybeli, nagy változtatási készséggel rendelkező, jól képzett fiatal emberek, akik tudatosan keresik és használják az információkat.

Világunkban, miközben a virtuális hálózatok egyre inkább eluralják az életünket, kell egy hely, ahol az emberek a valóságban is találkoznak egymással. Ez lehet a könyvtár, mint egyidejűleg modern és hagyományörző intézmény.

Az előadást követő vitából kiderült, hogy az önálló gazdálkodás igénye a magyar könyvtárakban is megfogalmazódott, de a törvényi szabályozás ezt egyelőre nem teszi lehetővé. A másik – és szinte minden szemináriumon szóba kerülő – vitatéma az állományapasztás szükségessége, mértéke. Míg itthon nagyon sok könyvtár a gyűjtő funkciót látja legfontosabbnak, addig

egy németországi közművelődési könyvtárak radikálisan selejteznek. Céljuk, hogy minél frissebb, keresettebb irodalmat kínáljanak az olvasóknak, vállalva azt is, hogy a ritkábban jelentkező igényeket egyáltalán nem tudják kielégíteni. Hozzá kell tenni, hogy dr. Neißer ezen a téren Németországban is reformernek számít. A referátum teljes szövege az interneten a www.goethe.de/ms/bus/deindex.htm oldalon, az Informationszentrum rovatban olvasható, egyelőre csak német, a közeljövőben magyar nyelven is.

Ugyanitt található a magyar könyvtárügy elmúlt tíz évéről készített tanulmány, a *Közművelődési könyvtárak egy új Európáért* konferencia anyaga, a *Bücher, über die man spricht* könyvajánló összeállítás a német könyvpiacra ismert és sokat vitatott könyvekről, amelyek könyvtárunk állományában is megtalálhatóak, valamint on-line katalógusunk.

Marton Erika

Nemzetközi konferencia az egészségügy információ-ellátásáról

Az Európai Egészségügyi Informatikai és Könyvtári Szövetség (European Association for Health Information and Libraries) 2001. június 7. és 9. között tartotta munkaértekezletét Algheróban (Olaszország, Szardínia szigete), 2001: *Cyberspace Odyssey* címmel (2001: Odüsszeia a virtuális térben).

Az értekezlet tárgyköre a távkommunikáció által nyújtott lehetőségek és a könyvtárosok sze-

repének elemzése volt az információs társadalomban.

Huszonkét értékes előadás hangzott el, és negyvenöt posztert mutattak be. A konferencián Magyarországról hatan vettek részt.

A konferencia vezérgondolata az volt, hogy miként lehet a legjobban kielégíteni az orvosok, nővérek (és betegek) egyre növekvő információigényét, miközben a könyvtárat személyesen látogatók fokozatosan távoli felhasználókká válnak az interneten keresztül.

A konferencia hivatalos nyelve az angol és az olasz volt, szinkron tolmácsolás állt a résztvevők rendelkezésére.

A tudományos program három témakör köré csoportosult:

1. A könyvtáros a tudományos információ „kapuőre”
2. Tudományos információforrások az interneten
3. A távoli felhasználó

A Semmelweis Egyetem három poszterrel szerepelt, amelyek a könyvtári együttműködést és a hazai konzorciumokat, az on-line információk orvosi vonatkozásait, valamint a könyvtárosok információközvetítői és -feltárói szerepét mutatták be:

Dr. Vasas Livia, Jehoda Imola: Cooperation and consortia

Dr. Szabó-Balogh Clarissa: Medical science related questions in on-line information in Hungary

Dr. Hercsel Jolán: Gatekeeper Role of Librarians in Scientific information at the Central Library of Semmelweis University

A sok értékes információ közül nehéz lenne bármit is külön kiemelni. A konferencia anyagát az előadók és a poszter szerzők által leadott teljes szöveg alapján közlik az interneten, az EAHIL honlapján (<http://www.eahil.org/>),

a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára honlapján (<http://lib.sote.hu>) pedig élménybeszámoló olvasható.

A konferencia színhelye, Alghero Szardínia szigetének egyik kiemelt tengerparti üdülőhelye.

A tudományos program mellett a szervezők gondoskodtak fakultatív programokról a szabadidőben, így módunk nyílt bepillantást nyerni Európának erre az érdekes területére. Ezúton is elismerésünket és köszönetünket fejezzük ki a konferencia rendezőbizottságának a kifogástalan szervezésért és a kitűnő ellátásért.

Hercsel Jolán

Kisalföldi könyvtárosok marketing és kommunikációs tréningje

A Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete rendszeresen indít továbbképzéseket tagjai számára. Az utolsó ilyen továbbképzés 2001. június 11–12-én volt *Marketing és kommunikáció a könyvtárban* címmel. A tréning anyagi háttérét a Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Kollégiuma biztosította, a helyszínt a Győri Városi Könyvtár bocsátotta az egyesület rendelkezésére. A képzésen a megye városi könyvtárai (Fertőd, Csorna, Mosonmagyaróvár, Sopron, Győr), a Széchenyi István Főiskola Könyvtára, a Balázs Béla ÁMK, valamint a megyei könyvtár munkatársai vettek részt, és a British Council által felkészített szakemberek, *Gáncsné Nagy Erzsébet* (KKMK, Győr) és *Varga Katalin* (OPKM, Bp.) vezették. Cél-